„…LCER LEBEN" 48 (88) „Należytość pocztowa uiszczona ryczałtem" [illegible]

ראַדאָמער-קעלצער לעבען

…0 היינט

…ראַדאָמער-ק סון, „ …

Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.
ul. Sienkiewicza 61.

אַבאָנעמענט פּרייזן:

[illegible]

16-go grudnia 1927 r. [illegible]

אונזער פריינד ה' יוסף ענאָך
און פרוי צו די תנאים
פון זייער טאָכטער חיה' תחי'
מיט ה' **שמחה בונם לאַנדוי** בענדין
ווינשען מיר א הערצליכען מז"ט זאָל דאָס זיין
א גליקליכער שידוך און אייער דערלעבען צו
זעהן נחת פון די קינדער
קעלץ **חיים חינריב**, פרוי און קינדער

א הערציגען מזל-טוב
דער פאַמיליע **ענאָך**
צו דער פאַרלאָבונג פון זייער טאָכטער
חיה' מיט ה' **ש. לאַנדוי**
אויס בענדין
קע"ץ **חינטשע אברהם אַסבערג**
און פאַמיליע.

א הערציגען ברכת מז"ט
דער פאַמיליע **ענאָך**
צו דער פאַרלאָבונג פון זייער טאָכטער
חיה' מיט ה' **ש. ב. לאַנדוי**
אויס בענדין
קעלץ. **חינטשע צבי כערצאַרז**
מיט פרוי.

Z intencji zaręczyn
p. Heli Enochówny
z p. Szymonem Landauem
szczere życzenia składają
Esta Kaner,
Tecia Moszkowicz,
Kielce. Mania Lipszycówna.

Lekarz Dentysta
S. BAKOWEN
RADOM,
Skaryszewska 24.

בעסטע שיפס קאָמוניקאַציע צווישען פּוילען און קאַנאַדע
„באַלטיק-אַמעריקא-ליין"
שיפסקאַרטען — עניינים ערלעדיגט
ביוראָ **„יוס"**
קעלץ, קילינסקי גאַס № 8

Kino CZARY w Kielcach.
DZIŚ i dni następnych
ŚPIEW! Znane romanse cygańskie i dumki rosyjskie ŚPIEW!
wykona artystka teatrów Moskiewskich **Lidja Rosińska**
de obrazu **Na Ołtarzu piękna** w głośnej roli Wiera Cholodnaja
Na scenie występuje po każdym seansie **Władzio Zwirlicz** Telepatyczno-jasnowidzący chłopiec.

אויפקלערונג
איך האָב אויף צום לעצטען מאהל דעם ה' י. בראַגינסקי פון קעלץ
דאָס איין מאָל פון 5 טעג זאָל ער נעהן מיט מיר צו א דין-תורה, כדי צו
ערלעדיגען דעם סכסוך. באַם ער האָט דאָס ניט געוואָלט ערקלער איך, אז איך
נעם פון זיך אראָב די פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר די ווייטערדיגע קאָנסעקווענצן.
מיט אַכטונג **יוסף קאָהן** קעלץ.

Powszechny Bank Spółdzielczy
w SZYDŁOWCU.

פיהרט אויס אַלע פאַרשידענע **באַנק-אָפּעראַציעס** און ערלעדיגט אַלע
אינקאַסאָס **שנעל** און פאַר א **מינימאַלע פּראָוויזיע.**
די ראַדאָמער קאָמערסאַנטען, וועלכע האָבען וועקסלען אויף **שידלאָוויעץ**
קאָנען די וועקסלען איינגעבען אויף אינקאַסאָ דעם ה' **ב. שיינפעלד**
ראַדאָם, לובלינער 30, וועלכער ערלעדיגט ווי אַמשנעלסטען
רעעלע בעהאַנדלונג. די אריסצאָהלונגען.

JASNIEJ SŁONCA
NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁOG
פיישט די פּאַסאַדזשקעס, לינאָלעאום און פּאַרקעט און
פאַרלירט ניט זיין שיין, ווען פאַרלאַנגט אויף
רויט גלעזער פינקעל-גרויסען.

ZENITH
„זעניט"
זייגערל
אין זעלטענע,
פּראַקטיש,
דויערהאַפט
און ריכטיג.

Kino PALACE w Kielcach
Od środy 14 b. m. i dni nast.
Najnowszy wiedeński film!
SPOWIEDŹ
24 godziny z życia kobiety
wspaniały dramat erotyczny z życia współczesnego w 10 wielkich aktach.
W rolach głównych: *H. Liedke, E. Croy* i in.
Nad Program!
Wspaniała komedja w 2 aktach.

PŁYN
JASNIEJ SŁONCA
CZYŚCI IDEALNIE
SZYBY, LUSTRA
i WSZELKIE METALE
NIE RYSUJĄC ICH.
SPROBUJCIE A PRZEKONACIE SIĘ

הבטחות ביי וואהלען און די רעאלע ווירקליכקייט.

I

עס איז א זעהר אנגעווייטאגטער פּראבלעם, וועלכען ס'לוינט צו בעריהרען אויף די שפאלטען פון אונזער פּרעסע. מיר מיינען דא די טרויעריגע ערשיינונג, וואס איז שוין ליידער אין אונזערע צייטען געווארען ווי א פּערפליכטענדער ־ געזעץ וואס איז אריין אין קראפט, ווי א געבאט פון דער צווייטער נאטור וואס מוז פערווירקליכט ווערען אין לעבען. אז געהענדיג צו אלע מינים וואהלען זאגט אייך צו יעדע פארטיי אין איהר וואהל ליסטע כל־ישראל'ס הבטחות אין „גליקען", ממש הרים וגבעות, מיט וועלכע זי האט בדעה דעם וועהלער מזכה צו זיין, אויב ער וועט אבגעבען פאר איהר זיין שטימע. אין יעדען וואהל־פלאספארם רעכענט מען אייך אויס א גאנץ לאנגען צעטיל פון „ישועות ונחמות". וואס די בעטרעפענדע קאנדידאטען פון דער ליסטע וועלען ברענגען פאר'ן וועהלער, אויב ער וועט נור קלוג זיין און פערשטעהן צו שטימען אויף זייער ליסטע. אפט מאהל פערגאלאפּירט מען זיך אזוי ווייט מיט'ן צוזאגען, אז עס דערגרייכט שוין ממש צו א קעגטיגען „בלאף", ווייל עס וויסט פשוט אונמעגליך זיין אזעלכע ווייטגעהענדע הבטחות דורכצופיהרען. זיי, די בעלי־הבטחות, ווייסען עס גאנץ גוט, זיי טהון עס אבער נור, כדי צו פאנגען דעם וועהלער אין זייער נעץ...

מיט א געוואלדיגען ברען ווערט דורכגעפיהרט די וואהל־קאמפאניע פון יעדער פארטיי בעזונדער און די אגיטאטארען פון די פערשידענע ליסטעס זענען גרייט בעת דער וואהל־אקציע אויסצושטעהן די שווערסטע לעבענס־נסיונות*). אבצוטהון דאן מעשים אפילו נישט קיין זעהר עהרליכע און צו קעמפען מיט דער גרעסטער מסירת־נפש, כדי צו געווינען פאר זיך וואס מעהר שטימען און אזוי ארום, וואס מעהר קאנדידאטען אריינצופיהרען פון זייער פארטיי.

דער דאזיגער וואהל־פּראצעס ווי־דערהאלט זיך ביי יעדען מין וואהלען און מיר זענען טאקי לעבעדיגע עדות פון דער קאמישער אדער, בעסער גע־זאגט, פון דער טראגי־קאמישער ערשיי־נונג, ווי אזוי מען „שאפט מענשען" און שטימען פאר יעדער ליסטע. אזוי געהט עס צו כסדר ביי וואהלען צום שטאדט ראט, צו דער קהלה א. ז. וו.

ווי נור אבער די פּראצעדור איז שוין דורכגעפיהרט און ערלעדיגט: מען האט זיך שוין פערזיכערט מיט דער געהעריגער צאהל מאנדאטען, דאן זעצען זיך די „אויפדערוועהלטע" אוועק אויף די פאטעלען, מען פערנעהמט די אמטען און מען הויבט אן גאנץ אנ־דערש זיך אויפצופיהרען ווי מ'האט פריער אזוי הייס צוגעזאגט, ענדערנדיג זייער פיזיאנאמיע און פנים... קודם כל פערנאכלעסיגען זיי דאס עלעמענ־טארסטע, דאס קומען און בייוואוינען די זיצונגען און מיט א שפּאטיש־צי־נישען חוזק־שמייכעל לאכען זיי אי־נערליך אויס די נאאיוויטעט פון וועה־לער, וואס האט זיי אנפערטרויט זיין שטימע א דאנק וועלכע זיי זענען אויסגעוועהלט געווארען.

אזא טרויעריגע ערשיינונג איז עס ביי אונז געווא־ען ווייט ס'אין אויפגע־קומען דער „זמן בחירותינו", די וואהל־צייטען. עס לוינט זיך דעריבער ברייטער אבצושטעלען, זיך ערנסט פערטראכטען און א בליק טהון אויף דער צוקינפט צו וואס אזא אויפפיה־רונג פון די „מאנדאטארען" ברענגט אונז און צו וואסערע טרויעריגע רע־זולטאטען זיי קענען אונז נאך דער־פיהרען צוליעב זייער גרינגשעצענדער בעציהונג צום וועהלער, ווי אויך צום כלל ישראל. נור וועגען דעם אין קו־מענדיגען ארטיקעל.

ברוך ניימאן (ב'ן).

*) אויסצוהערען פון געגנערישע פארטייען די גרעסטע זלזולים און בעלידיגונגען.

Bank Powszechny
w RADOMIU, Lubelska 27.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז אונזער באנק בעקומט פרישע קאפּיטאלען און מיר זענען דעריבער אימשטאנד צו ערטיילען הלוואות און אויסצופיהרען פערשידענע דיס־קאנטעס, ווי אויך ארויסצוגעבען גאראנטען אויף אינקאסע־ווע־קסלען אהן בעגרענצונג.

ס'ווערען אויך אויסגעפיהרט אלערט פראכטען־אפּעראציעס.

אונזער באנק נעמט אן וועקלאדען אויף די בעסטע בעדינגונגען.

דער ראט און פערוואלטונג פון דער באנק, אין וועלכע ס'געהען אריין די אנגעזעהענסטע אינדוסטריעלער און די פּאפּולערסטע מענשען פון אונזער שטאדט ווי די ה"ה: מ. צמח, ב. סאבינעצקי, י. א. פּיעקארסקי, ד"ר קעלערווארם, אדוו. שטיללער א. אנד. געבען די געהעריגע גאראנטיע, אז אלע אונז אנפערטרויטע אפּעראַציעס ווערען אויף דעם **בעסטען, רעיעלסטען און סאלידסטען אופן ערלעדיגט.**

הינטער די קוליסען פונ'ם אמאלי־גען מאגנאטען־לעבען אין ראדאם.

16. פון מלך אביון.

נאך דעם אויסשפּיעל פון דער לאָ־טעריע האט זיך די שטימונג אויף דער פערוויילונג גענצליך געביטען. די פרעהליכקייט און אויפגעהייטערטקייט פון פריהער איז געבראכען געווארען און דאס אלץ איז ארויסגעקומען דער־פון, וואס אין סאלאן האט פּלוצלונג א בליאסק געטוהן גאלע שווערדען און ווען נישט דער גליקליכער איינפאל פון דאחעלא, אז דער דועל זאל פער־טויעט ווערען אין א לאטעריע האט קיין ספק נישט געפעהלט, אז אויף דער פערוויילונג זאל בלוט פערגאסען ווע־רען. די דאזיגע שרעקליכע סיטואציע האט פאראליזירט דעם גאנצען לעבענס־לוסטיגען איכפּעט פון דער פערוויילונג. עפּיס האט ביי די דאמען א ציטער גע־טוהן א געפיהל פון שרעק פאר די צעהיצטע און רוגזה'דיגע צעפלאמטע פנים'ער פון די אפיצירען. א סך גע־שטערט דער געמיטליכקייט אין דער אינטים געהאלטענער היימישקייט האט מאדאם ב., וועלכע האט זיך געפיהלט שטארק געפּלעפט פונ'ם אויסגאנג פון דער לאטעריע, וועלכע האט איהר אנ־גערוקט אויף א ווייסען פלאץ און איהר ארט האט פערטרעטען פריילין סאלטשע אין וועלכע דער אבער־לייטענאנט האט זיך נישט אויפגעהערט צו שפּיגלען. מאדאם ב. האט זיך דערפון געפיהלט שטארק געטראפען און אזוי ווי אבגע־נארט פון איהר ליבע צום אבער־ליי־טענאנט, וועלכער האט איהר געשוואירן אז זי איז די איינציגע געליבטע ביי איהם. זי האט איצט דערשפּירט די בעטריגערישע חיטרעקייט אין, אז זי איז מעהר נישט געווען ווי עפּיס א פערוויילונג'ס־געצייג אויף צייט פער־טרייב. זי האט זיך דערפון געפיהלט אזוי געקרענקט, אז פון גרויס דענער־ווירונג האט זי מעהר נישט געקענט איינזיצען אויף איין ארט. זי ראט מיט דער גרעסטער נייגעריגקייט ארומגע־בלאנדזשעט פון איין שטוב אין דער צווייטער און מיט איהר ארײַן ־ און ארויסלויפען הין־און־צוריק האט זי פיעל פערשטארקט די נערוואזיטעט אין די צושטרייאונג אויף דער פערוויילונג.

די געסט, בעמערקענדיג די אויפ־רעגונג פון מאדאם ב. האבען ב'סלעכ־ווייז אנגעהויבען זיך פיהלען נישט איבריג גוט. נישט וויסענדיג די ריכטיגע כבה האבען זיי גערעכענט, אז דאס גיעט מאדאם ב, אנצוהערעניש, אז די פער־וויילונג קאן שוין דאס מאהל גענוג זיין און מ'דארף זיך שוין געזעגענען. די געסט האבען זיך אויפגעהויבען פון די ערטער און געוואלט זאגען א גוטע

אידיש.

אין דער פערגאַנגענער וואָך האָט דער ה' יאושזאָהן אָבגעדרוקט אין „היינט" צוויי אַרטיקלען, וועלכע זענען געווען פאר אונז אנ'אויסערגעווענליכע איבעראַשונג. אין ביידע אַרטיקלען רעדט דער זעלביגער שרייבער גאַנץ אָפען און קלאָר, אז מיר (די ציוניסטען) דאַרפען איבעראַנדערשען אונזער בעציהונג צו אידיש, ווייל פערלייקענען אידיש מיט'ן מאָטיו פון העבּרעאיש איז בלויז אַנ'אויסרייד, א תירוץ. אין דער אמת'ן פיהרט עס צו פויליש, צו אַסימילאַציע, צו שמד!

ט'וואָלט נישט געווען פאַר אונז אזא סענסאַציע און מיר האָלטען זיך דערויף כלל נישט אָפּגעשטעלט, ווען דאָס וואָלט געווען בלויז א שנוי ערכין מצד א שרייבער. יעדער מענש קען בייטען זיינע איבערציינגונגען און דערפון איז נאָך קיינמאָהל נישט געשאַפען געוואָרען קיין נייע תקופה. אמת, ה' יאושזאָהן איז א זשורנאַליסט מיט א שטאַרקען געזעלשאַפטליכען שמעקער, אין אויב ער פערגינט זיך אזא שאַרפען בויג פון דער ריכטונג, מסתם האָט ער דערשפּירט אין דער אַטמאָספערע א געוויסע צוגרייטונג צום דאָזיגען געדאַנק, אָבער אויך דאָס וואָלט אונז נאָך נישט איבעראַשט.

מיר זעהען משער, אַז ה' יאושזאָהן איז דורך דער רעדאַקציע „היינט" אַרויסגעשיקט געוואָרען ווי א אויסשפּירער, אדער גאָר ווי א כאַפּיאַר, צו זאָנדירען דעם באָדען און צוגרייטען איהם פאַר אַנ'ענערגישען מאַרש... אויס'ן גרויל פון געוויסע סימפּטאָמען האָבען מיר דעם איינדרוק, אַז דאָרט, אין שטאַב פון די דעמאָקראַטישע ציוניסטען, איז די פראַגע ערנסט בעהאַנדעלט געוואָרען און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען פערנעמען זיך אויף דער נייער ליניע פון נאַציאָנאַלען אידישיזם.

און דאָס איז באמת א נייער עטאַפּ אין ציוניסטישען דענקען, אַנ'עטאַפּ, וועלכער דאַרף האַרציג בעגריסט ווערען.

מ'דאַרף די דאָזיגע נייע שטימונג נישט אויסטייטשען לגנאי, אַז די ציוניסטען האָבען זיך דערשראָקען טאָמער וועט דער „בונד" בעקומען זיין אויבערהאַנד איבער די אָרימע מאַסען און אָפּציהען זייערע שטימען. מיר ווילען עס דרשנ'ען לשבח. מיר האַלטען דעם איבערברוך פאַר א דירעקטען פועל־יוצא פונ'ם קריזיס אין ארץ־ישראל.

די פריהערדיגע האַסע פון דער פערטער עליה האָט אַלעמען פערטומעלט דעם מוח. אפילו די געגנערס דערפון אינ'ם לאַגער פון די על־המשמר'ניקעס. אַלע האָבען געמיינט, אַז א"י ווערט דאָס איינציגע עמיגראַציע־לאַנד פאַר די איבעריגע אידען פון גלות, דערהויפּט פון פוילען. מ'האָט אָנגענומען א"י פאַר אַ רעאַלען פאַקטאָר אין אונזער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג. די „לינקע" האָבען פּראָטעסטירט קעגען דעם, זיי האָבען מורא געהאַט, אַז דער צו־שטאַרקער אַנלויף פון די נאַלעווקער פּשוט'ע פּראַקטישע אידען וועט פערוואַסערן דעם ציוניסטישען געדאַנק, וועט „פערזשאַרגאָנעווען" און „פערכוח־ויועען" דאָס לאַנד. אין טאָקי צוליב דער דאָזיגער מורא, גלייכצייטיג רעכענענדיג זיך מיט דער עליה שטימונג אין גאַס, האָבען זיי, די לינקע, די הונדערטפּראָצענטיגע ציוניסטען, אָנגעווענדעט אַלע זייערע כוחות, צו ציוניזירען און העבּרייאיזירען דעם גלות.

דער „תרבות" איז דאַמאָלסט געווען אי אַ פאַנצער צום ציוניזם, אי א רעאַלער מוסד פאַר די גרויסע מאַסען ערב עמיגראַנטען. אין זייער פאַנטאַזיע איז ארץ־ישראל שוין דאַמאָלסט געווען „די אידישע מעטראָפּאָליע" און דער גלות — די קאָלאָניע. דער ציוניזם איז דעמאָלסט געווען א סינטעז פון הערצליזם און אחד־העמיזם: א יודישער צענטער סיי אין פּאָליטישען סיי אין גייסטיגען זינען.

די ציוניסטען זענען דאַמאָלסט בפירוש אין בעוואוסטזיניג געשטאַנען מיט'ן רוקען צום גלות. דער גלות איז פאַר זיי געווען בלויז א רעזערוואואַר פון מאַטעריאַל פאַר ארץ־ישראל. מענשען־מאַטעריאַל און פינאַנס מיטלען. אָבער נישט מעהר

זיי האָבען, אמת, נישט אַרויסגעלאָזען פון די הענד אויך די השפּעה איבער דער גלות פּאָליטיק. אָבער דאָס איז געטאָהן געוואָרען טיילווייז צוליב „כבוש־הקהלות", טיילווייז — ווי גרינבוים האָט געזאָגט — ווייל נאָר א שטאַרקער גלות קען שאַפען א שטאַרקע ארץ־ישראל און אויך דערפאַר, ווייל סוף כל סוף זענען זיי דאָך אָרטיגע בירגער אין די היימישע ענינים מוזען זיי אינטערעסירען. אָבער זייער אינטערעס פאַר'ן גלות און פאַר ארץ־ישראל איז געשטאַנען אין א פּערקערטער פּראָפּאָרציע צו די פאַקטישע כוחות אין א"י און אין די גלות לענדער. א"י איז געווען דער עיקר און דער גלות דער טפל.

נאָכ'ן קראַך אין ארץ־ישראל זענען נאָך נישט אזוי גיך די אויגען געעפענט געוואָרען. כ'האָט זיך נאָך געדוכט, אַז אויב נישט דער הערצליזם, איז אָבער כאָטש דער אחד־העמיזם געזיכערט. דער קריזיס וועט פערבייגעהן, די אַקציעס פאַר די קינות פרישען אָב די הערצער אין גלות, וואָס זענען פערזינקען אין מ"ט שערי טומאה, אין ים'ען פון צרות און פּלאָגענישען. ציוניזם טראָגט אַריין יום־טוב'דיגקייט, פאַנטאַסטישקייט, אָפּטימיזם, גלויבען, און דערפאַר אַליין, פאַר דער דאָזיגער ביסעלע

נאָכט אָבער מאַדאַם ב. האָט זיך שנעל געכאַפּט. זי האָט פערשטאַנען, אַז די געסט פיהלען זיך בעליידיגט פון איהר נישט אנשטענדיגען טאַקט, מיט איהר כסדר דינען פערשווינדען ווערען. זי האָט פערביסען מיט די ציינער און געטראַכט: נישט יעצט. נישט יעצט איז די צייט אַרויסצווייזען די אינערליכע אונרוהיגקייט, זי קען נאָך אַלץ פערלירען. אזוי האָט זי נאָך א האָפענונג צוריק צו געווינען איהר ליבע ביים אָבער־לייטענאַנט. געהען אָבער די געסט אַוועק אָנגעברוגז'ט — איז אַלץ פערשפּילט — מאַדאַם ב. וואָס זיך גלייך אָריענטירט, זי האָט אַרויסגעצווינגען אויף איהר שעהן אָנגערויטעלטען אין האַלב־מאַטאָווען געזיכט א זיירען בע'חנ'ט שמייכעלע. זיך פיעל מאָהל ענטשולדיגט און איבערגעבעטען די געסט, און אָנגענעמענדיג יעדען אונטער'ן אָרעם מיט אינטערעסאַנטע העפליכקייט צוגעפיהרט צום טיש אין בעפוילען אַריינצודער־לאַנגען אויף ס'ניי פון כל טוב. און אַליין האָט זי זיך שוין אויך אַוועקגעזעצט צום טיש און מיט געוואַלד זיך בעמיהט צו זיין רוהיג און צו האַלטען כסדר אויף זיך דאָס אויסגעפּרעסטע שמייכעלע.

אָבער ווי נאָר מאַדאַם ב. האָט זיך צוריקגעזעצט צום טיש, כדי אויפצוהאַלטען און אויפצומונטערען די געזעלשאַפט, איז אין דעם מאָמענט געוואָרען שטאַרק אונרוהיג איהר עלטערע טאָכטער סאַליע. זי האָט זעהר געפיבערט און פון איהרע אויגען זענען געפלויגען פייערדיגע פונקען אויף איהר מוטער — סאַליע האָט מעהר נישט געקענט בלייבען זיצען גלייכגילטיג. אין אויף איהר לייב האָט עפּיס א ברי'ה געטוהן. דאָס האַרץ האָט זיך איהר אינגאַנצען געוואָרפען און געצאַפּעלט. ענדליך האָט זי זיך אָנגענומען מיט בוטה, זיך האַסטיג אויפגעהויבען, און, פערנויגענדיג זיך פאַר די געסט, אַלס צייכען פון ענטשולדיגונג, איז זי אַרויס פון סאַלאָן מיטנעמענדיג איהר קווינקע ראַחעלאַ.

ווען סאַליע מיט ראַחעלאַ זענען אַריין אינ'ם זייטיגען צימער, איז סאַליע, ווי נאָר זי איז אַריבער דער שוועל, אַרויפגעפאַלען אויף ראַחעלאַ'ס האַלדז און אויסגעבראָכען אין א ספּאַזמאַטיש געוויין: — ראַחעלאַ, ראַטעווע מיך און אונזער הויז, אונזער גאַנצע פאַמיליע איז אַרומגענומען אין אַ שריפה. —

— וואָס איז, סאַליע? — האָט ראַחעלאַ איבערגעפרעגט און האָט אינגאַנצען געציטערט.

— הער, איך האַלט דיך פאַר קלוג און עהרליך. און אזוי ווי דו ביסט חוץ דעם אונזערע א פריינדין, א קווינקע, וועל איך דיר אַלץ דערצעהלען. וואָס איך קען עס נישט און ס'איז מיר א בושה. דאָך וועל איך דיר איבערגעבען מיינע לעצטע איבערלעבענישען, וואָס כ'האָב מיטגעמאַכט אין פערלויף פון עטליכע וואָכען. ראַחעלאַ — דאָ האָט סאַליע איינגעגראָבען פאַר בושה די אויגען אין ראַחעלאַ'ס אָרעמס און אָנגעהויבען דערצעהלען מיט ביטערע טרעהרען — ראַחעלאַ, אונזער הויז זינקט און האַלט שוין באַלד ביים דנאָ פון אָבגרונד. די וועלט ווייסט פון גאָרנישט. די גאַנצע שטאָדט איז אונז מקנא. אומעטום הערשט נויט און הונגער, אונז האָט גאָט געהאָלפען. אונזער פאַבריק געהט. די געשעפטען געהען גרויסאַרטיג. אַלע געשעפטען זענען טריפה. יעדעס אַרטיקעל פאַלט אַרונטער אונטער דער רעקוויזיציע. אַלץ הייסט שמוגעל און ביי אונז איז אַלץ כשר, לעגאַל, אפילו די גרעסטע שמוגעל־געשעפטען, וואָס ווערען דורך אונז אדורכגעפיהרט זענען גע'חתמ'עט מיט רעגירונג'ס שטעמפעל. אָז זיי זענען מכלומר'שט פאַר דעם עסטרייכישען מיליטער. יאָ, די שכנ'ס מאָהלט אונזערע גליקען אין די העררליכסטע, ראָזאָווע פאַרבען. אין קיינער

טרייסט אין דערלייכטערונג. אין דער גלות-יוד גרייט צו געבען גרויסע קרבנות, נישט בלויז אין געלד, נאר איך אין נפש...

אבער... דא האט ביי די דעמאקראטישערע וועלטליכערע ציוניסטען א רעדגעטאן דער געוויסען. פונ'ם טאטד פון דער אפ ומיזירטער יום טוב'דיגקייט האט זיך פאר זיי אויסגעטיילט און אויסגעשיילט די גרויע וואכענדיגקייט און אנגעהויבען פאדערען איהר רעכט. און דא האבען זיי קודם כל דערהערט די שפראך פון דער וואכענדיגקייט. דורך די דיקע ווענט פון דער תרבות-פעסטונג האט זיך צו זיי אדורכגעשלאגען דער קול פון די מאסען און זיי האבען איהם דערהערט.

און א קול פון אינצוועניג האט זיי אונטערגעזאגט. אז זיי מוזען ארויס פון אט דער פעסטונג, דערנעהנטערען זיך צו די מאסען, רעדען אויף זייער לשון און ציהערען זיך צום דופק, וואס קלאפט אין ארגאניזם פון פאלק. זיי האבען דערשפירט די ווארנונג פונ'ם „לא זו הדרך". דער גלות איז נישט קיין פרוזדור פאר ארץ-ישראל, נאר אן עיקר פאר זיך. מ'מוז שטיין אין דער מאסע, קעמפפען מיט איהר און פאר איהר.

אין די יודישע שפראך איז נישט בלויז א דערציילונגס מיטעל פאר דרשות רעפעראטען און מאמרים, נאר א פאקטאר אין יודישען לעבען, וואס איז גלייכצייטיג נויטווענדיג סיי פאר דער פערוועלטלעכונג פון אונזער לעבען, סיי פאר'ן עקאנאמישען און פאליטישען קאמפף און סיי אייך פאר דער נאציאנאליזאציע פון די יודישע מאסען.

אויב דער יור אין פוילען זאל נישט אונטערגיין, מוז ער האבען א יודישען פרעסע, א יודישע ליטעראטור, א יודישע אומגאנג-שפראך אין שטוב און אין גאס און דער עיקר: א יודישע שול!

דערווייל האבען מיר בלויז איינס: א פרעסע. אבער דאס אליין אהן די איבעריגע אטריבוטען איז ווי א קיקיון דיונה, ווי א געוויקס אהן ווארצלען.

ס'מוז געפירט ווערען א ברייטע אגיטאציע פאר רעדען יודיש, מ'דר מוזען אויסלאכען אין כסדר מוסרען אונזערע נהשלים, וואס קאקעטירען אין גאס מיט רעדען אנדערע שפראכען.

און דא מוזען די ציוניסטען קומען צום ווארט. זיי מוזען איינמאהל פאר אלע מאהל מודה זיין — וואס ה' יאושזאהן האט שוין געטאהן — אז רעדען העברעאיש איז פונקט אזא אפרייס פון דער מאסע, ווי רעדען פויליש. רעדען העברעאיש איז בשום אופ'ן נישט קיין פאזיטיווע דערשיינונג, נאר א נעגאטיווע, ווייל דאס איז א בריקעלע צו אסימילאציע.

מ'מוז אויך קומען אנ'איבערשאצונג אין דער תרבות-אידעאלאגיע. אלע איניזערע העברעאישע כחות דארפען מאבילזירט ווערען נישט כדי צו אבגרענעצען זיך אין זא בזונדער תרבות-ווינקעל, נאר כדי צו פערשפרייטען העברעאיש אין אלע שיכטען פון פאלק. ס'וועט דערמים זיך אונטערטרעטען צוריק צו זיין ראליע פון פאר'ן ציוניזם, די מיטלען וועלען בלייז ווערען מגהר מאדערניזירט, מעהר צוגעפאסט צו דער היינטיגער צייט.

אבער די שפראך אין דער שולע מוז זיין יודיש; די שפראך פון היים און גאס, פון מוטער און קינד, מוז אויך זיין די שפראך פון דער שול. די שפראך מוז זיין דער צעמענט, וואס זאל צונויפגיסען דעם אינטעליגענט מיט דער מאסע.

נאכדעם וועט שוין ממילא קומען די ליטעראטור, אז די אינטעליגענץ וועט שטיין מיט'ן פנים צו די מאסען, וועט ריידען זייער שפראך און האלטען מיט זיי א שטענדיגען קאנטאקט. וועט זי, די אינטעליגענץ, בעקומען א שטארקען רעזאנאנס פאר איהרע געדאנקען. יודישע וועלען ווערען א נאנגבארער ארטיקעל.

יודיש — דאס וועט זיין דער שטארקסטער לאזונג אויף דער יודישער גאס.

פסח קאפלאן.

דרוקעריי

— פון —

„ראדאמער-קעלצער לעבען"

מאכט בעקאנט,

אז ס'ווערט אנגענומען אלערליי פריוואטע דרוק ארבייטען ווי:

בריעף בויגען

קאנווערטען,

רעכנונגען,

מעמאראנדומ'ס

בוזיט-קארטעלעך.

פלוג-בלעטלעך (ולעטקעס)

צו רעקלאמירען פערשידענע בראנזשעס. פאכען און האנדעל'ס = אונטערנעהמונגען, ווי אויך בעקאנטמאכונגען און אויפרופען פאר געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

אלץ ווערט אויסגעפיהרט סאליד, ריין, שעהן, שנעל און ביי די בעסטע און צוגענגליכע בעדינגונגען.

גענבריכט נאר „פאטאקאל"

וועלכער איז אויף דער ווירטשאפטליך שפייז פראדוקטען אויסשטעלונג אין קאטאוויץ (27 10|9—9|18)

בעשאנקען געווארען מיט א

גאלדענעם מעדאל

הכשר פונ'ם הרה"ג צבי חנוך הכהן שליט"א לעווין אבד"ק בענדין.

חייסט נישט פון די טיעפע טראגעדיעס, וואס קומען פאר אונטער די מויערען פון אונזער הויז, פון דער גרויסע פאמיליע-דראמע וואס שפיעלט זיך אפ אין אונזער שטוב. אין אונזער הויז ברענט א העליש פייער און די פלאמען זעהט קיינער נישט—ראהעלא, ראהעלא ראטעווע מיך ארויס פון דער שריפה. ווייל דאס פייער האלט שוין ביי מיר. אויך איך שטעה אין פלאמען ארומגענומען. —

סאליע האט מעהר נישט געקענט ארויסברענגען קיין ווארט און אנשטאט צו דערציילען ווייטער און אנשטאט ס'זאלען קומען ווערטער, האט זי זיך טיעפער איינגעקנוילט און ווי א שלאנג ארומגעוויקעלט ראחצלא'ס פיגור. דער אטהעם האט זיך איהר פערהאקט און מיט אבגעהאקטע ווערטער האט זי קוים געקענט ארויסזיפצען: — ראחעלא אנטלויף מיט מיר אנטלויף שנעל. —

ראהעלא אינגאנצען א עלעקטריזירטע האט אויפגעשוידערט ווען זי האט דערפיהלט אויף איהר קערפער די שטייפע צוגעפרעסטקייט פון סאליע, וועלכע האט געריסען פון איהר שטיקער לייב, זי געדריקט מיט אזא ווילדקייט, אז סאליע האט געמוזט פיהרען א שווערען קאמפף און לאנג זיך ראנגלען ביז זי האט זיך בעפרייט פון יענער'ס ארעמס. דאן האט זי דערזעהן ווי סאליע ווערט מיט א מאהל מאכלאז, אז אט, אט וועט זי אנידערפאלען אויף דער ערד און זי האט איהר מיט'ן גאנצען כח געהאלפען צושארען זיך צו דער סאפקע.

אויף דער סאפקע איז סאליע א לענגערע ווייל געלעגען אהן לשון. זי האט געהעכעט און שווער געסאפעט. זי האט זיך פערשטעלט די אויגען מיט די הענד. פון אונטער וועלכע ס'האבען אפויערגערינען אהן אויפהער גרויסע טרערענדיגע טראפענס. ווען ראהעלא האט בעמערקט, אז סאליע האט זיך שוין עטוואס בערוהיגט האט זי אויס געשפאנטער נייגעריגקייט געבעטען מיט וויכע, מילדע רייר. — סאליע, דענערוויר דיך נישט אזוי, א שאד דאס געזונד. שטארק דיך. דערצעהל, נאר ווייז נישט אזוי. וועסט זיך אבּרעדען, וועט דיר גרינגער ווערען אויפ'ן הארץ און אפשר וועט מען נאך קאנען פערהיטען פון א קאטאסטראפע, דערצעהל. סאלישי, דערצעהל —

סאליע האט געפאלגט, זי האט זיך געשטארקט ווייטער פארזעצען איהר ערצעהלונג און ווייטער גערעדט: — ראחעלא אונזער גליק איז געבויט אויף לויטערע אומגליקען. אונזער הויז איז פערוואנדעלט געווארען אין א מיליטערישען לאגער. מיליטער אריין, מיליטער ארויס, דער טאטעשי פיהרט בעזונדערע געשעפטען. די מאמעשי פיהרט אויך בעזונדערע געשעפטען. אין אונזער הויז האט זיך עפיס פלוצלינג צוגעטשעפעט א געוויסע פ"וי ג. א שמוגלערקע, זי האט געפאנגען דעם טאטישי און טאג און נאכט זיצען זיי אבגעשלאסען אין א בעזונדערען צימער. די מאמישי האט זיך מיט איהר בעגעגענט אין לובלין ביי דעם אבער-לייטענאנט, וועמען דו האסט דא געזעהן אין סאלאן. אין לובלין, דארט האט די פרוי ג. מיט דער מאמישי ארויסגעראטעוועט עטליכע וואגאן פעל, וואס זענען אין לובלין פערהאלטען געווארען און געזאלט קאנפיסקירט ווערען. פון דעמאלט אן האט דער טאטישי געשלאסען קענט

וואס הערט זיך אין ראדאם.

אלגעמיינע פערזאמלונג אין סוחרים־פעראיין.

קומענדיגען זונטאג דעם 18־ען ה. ח. קומט פאר אין סוחרים־פעראיין א אל־געמיין יעהרליכע פערזאמלונג פון די מיטגלידער. די פערזאמלונג וועט חיה־לען דריי מיטגליעדער אין דער פער־וואלטונג; 4 מיטגלידער אין אויפזיכט'ס־ראט; 4 מיטגלידער צו דער קאמיסיע פון שיעדס־געריכט; דריי מיטגלידער אין צוויי פערטרעטער אין דער רעווי־זיאנס־קאמיסיע. עס וועלען אויך בע־טראכט ווערען א דייהע פרייע פאר־שלאגען.

פון האנדווערקער־קלוב.

אין לאקאל פון האנדוו.־קלוב איז שבת פארגעקומען א אלגעמיינע פער־זאמלונג אונטער'ן פארזיץ פון וו. פרע־זעס ה' משה רובינשטיין.

אלס ערשטער פונקט איז בעטראכט געווארען די זעכען־פראגע. ס'זענען ארויסגעטרעטען א רייהע רעדנער, וועלכע האבען ארומגערעדט די בעדייטונג פון די געזעצגעבערישע האנדווערקער־פארשריפטען אין צוזאמענהאנג מיט'ן פארשטעהענדען צעכען־געזעץ. די רעד־נער האבען אויך אנגעוויזן, אז די פער־רעגיסטרירטע האנדווערקער בעדארפען אין זייער אייגענעם אינטערעס אויסקוי־פען פאטענטען אויפ'ן צווייטען האלבען יאהר פון 1927 ביז'ן 15 גרודזיען ה. י., אין פאל אויב זיי האבען אזעלכע נישט אויסגעקויפט.

אויף דער פערזאמלונג איז גלייכ־צייטיג גערעדט געווארען וועגען דעם מצב פון דער האנדווערקער־באנק. די רעדנער האבען איבערגעגעבען, אז דער אלגעמיינער צושטאנד פון דער באנק האט זיך שטארק פערבעסערט, אז לעצ־טענס ענטוויקעלט זיך די באנק זעהר גוט און אז א דאנק דער פיעל־פאכיג פערבעססערטער קאניוקטור האט זיך די באנק ערווארבען א גוטן נאמען און צוטרוי אין דער ווארשאווער צענטראלע, וועלכע האט פערשפראכען איהר גרייטקייט צו א ווייטערדיגע ברייטערע אונטערשטיצונג.

אויף דער פערזאמלונג איז אנוועזענד געווען א גרויסער עולם אזוי, אז דער זאהל איז געווען איבערפולט.

אגודת הרבנים אין ווארשא אונטערגענומען אנ'אקציע לטובת די יודישע עגונות.

די אגודת הרבנים אין ווארשא איז צוגעטרעטען צו אנ'ענערגישע אקציע, וועלכע האט דעם צוועק צו העלפען די יודישע עגונות אויסצוגעפינען זייערע מענער, וועלכע זענען אין דער צייט פון זייער דינסט אין דער רוסישע אר־מעע פערלוירען, אדער פערוואיפען געווארען אין ווייטע מקימות בשעת דער גרויסער וועלט־מלחמה.

די אגודת־הרבנים האט אונטערגענו־מען די מעגליכסטע מיטלען צו קאנען זיך פערבונדען מיט די רבנים פון אלע וועלט־טיילען, כדי צו קאנען זיך פער־שטענדיגען מיט ווי אין פאל ווען עס פעססגעשטעלט ווערען אויפ'ן גרונד פון עדות, אז דא, אדער דארט געפונען זיך די מענער פון די פער־לאזענע עגינות; ווער פון זיי עס לעבט און ווער פון זיי ס'איז אומגעקומען אין דער מלחמה. אין ערשטען פאל וועלען זיך די רבנים בעמיהען צו וועקען רחמנות ביי די מענער זיי זאלען זיך אפרופען און זיך מרחם זיין אויף זיי־ערע אומגליקליכע פרויען, עווענטועל זיי שיקען א גט. אין צווייטען פאל וועלן די יודישע עגונות אויפן יסוד פון בעגלויבטע עדות און גרונדליכע אויס־פארשונגען, אויסגעבונדען ווערען פון זייער אומגליקליכע און טרויריגע לאגע.

די אגודת הרבנים אין ווארשא האט די טעג ארויסגעלאזט א דרינגענדע אויפפאדערונג, אז אלע יודען, בפרט די, וועלכע האבן זיך זעלבסט בעטייליגט אין דער וועלט־מלחמה, וואס ווייסען וועלכע עס איז ידיעה פון א געפאלע־נעם יור בשעת דער מלחמה, אז זיי זאלען רחמנות האבען אויף די אומ־גליקליכע עלענדע עגונות, וואס די גע־פאלענע האבען איבערגעלאזט און זא־פארט איבערגעבען דעם רב פון זייער שטאדט אלע איינצעלהייטען, וואס איז זיי וועגען דעם בעוויסט.

דער רב וועט די ידיעות איבערשי־קען אין דער צענטראל־ביורא, וואס איז דורך די „אגודת הרבנים" געגרינדעט געווארען אין ווארשא (דזיעלנא 4) מיט'ן צוועק צו בענוצען זיך מיט די צוגויפ־געזאמעלטע ידיעות לטובת די עגונות וועגען פעסטשטעלען, וואו זייערע מע־נער זענען געפאלען.

אזא אויפפאדערונג האט דער אגודת הרבנים אין ווארשא אויך צוגעשיקט קיין ראדאם אויפ'ן אדרעס: הרב יחיאל קעסטענבערג לובלינער 7.

לויט פערשידענע ידיעות אין אינפאר־מאציעס בילדן די דאזיגע יודישע פרויען א קאלאסאלען ציפער אזש בערך 10.000. ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז צווי־שען די דאזיגע אומגליקליכע און פער־לאזענע עגונות געפונען זיך פיל פרוי־ען אין ראדאם און אומגעגנד. ס'איז דעריבער א הייליגער חוב פון יעדען יוד אויפצוגעבען פערשידענע פרטים אין אינפארמאציעס, וועגען אזעלכע אומ־געקומענע, אדער פערפאלענע, עווארענע מענער, אויב אזעלכע איז זיי בעוויסט.

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די וואהלען וואס זענען פארגעקומען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

שאכש מיט דער פרוי ג. און די מאמי־שי — מיט'ן אבער־לייטענאנט. איך בין א מיידעל און דאך בעמערק איך, ווי מיין מאמישי האט פערבלאנדזשעט. די בעציהונגען צווישען אבער־לייטענאנט מיט דער מאמישי זענען נישט בלויז קיין פריינדליכע און סתם בלויז צוליעב קענטשאפט, ניין. ראהעלישי, דאס איז מעהר פון פריינדשאפט. דער אבער־לייטענאנט איז שוין דא ביי אונז צוויי טעג און פיהרט כסדר געשפרעכען מיט דער מאמישי אונטער פיער אויגען. ערשט היינט אינדערפרי האט מיך מיין מאמישי פאר איהם פארגעשטעלט און מיר זענען ארויס אויף שפאציר, אויפ'ן ווארשאווער וועג, וואו מיר האבען זיך בעגעגענט. אניפ'ן וועג האט דער אבער־לייטענאנט געמאכט א פארשלאג, אז ער וויל מיך נעמען פאר א כלה. אין דעם מאמענט האב איך גלייך דער־פיהלט, אז אין אינזער הייז האט זיך אריינגעקומען א בייזער גייסט אין גע־שטאלט פון דעם אבער־לייטענאנט, וועלכער וויל אונטערגראבען דאס גליק פון אונזער פאמיליען־לעבען. בשעת דער אבער־לייטענאנט האט געמאכט דעם פארשלאג האב איך בעמערקט, ווי מיין מאמישי'ס געזיכט האט זיך אינ־גאנצען געענדערט. זי איז געווארען זעהר אומעטיג און ווי איך האב ארויסגעלייענט פון איהרע אינרוהיגע בליקען, האט זי דערפיהלט אין מיר א קאנקורענטקע און זי האט זיך געפ־כארעט בכלומר'שט אונטער פערשידענע אויסרייזענישען, אבצווענדען זיין אויפמערקזאמקייט פון מיר. איך האב אין דער מינוט אינגאנצען אויפגעצי־טערט. איך האב גלייך דערזעהן אינ'ם אבער־לייטענאנט דאס געשטאלט פון א פרוייען פעטיהרער, פון וועלכע איך האב זיך פיעל אנגעלייענט אין פער־שידענע ביכלעך און אין די צייטונ־גען. —

—און פון וואנען ווייסטו סאלעשי, אז די מאמישי האט דיך בעטראכט אלס קאנ־קורענטקע? אין וואסערע אויסריירען, האסטו עס דערקענט?—איז ראחעלא גע־ווען אונגעדולדיג צוהערן ביז'ן סוף און אין מיטען איבערגעריסען די רייד פון סאליע.

— ראחעלא, מעגסט עס מיר גלויבען. איך רעד נישט אין דער וועלט אריין. די מאמישי האט דעם פארשלאג פון אבער־לייטענאנט מיך צונעמען פאר א כלה צוריקגעשלאגען מיט'ן אויסרייד וואס ער איז א קריסט און איך בין א יודישקע. און ווען ער האט איהר אי־בערגעפרעגט, פאר וואס יודישע פרוי־ען און טעכטער פיהרען ליבעס און ראמאנען מיט אפיצירען און זייער יודישקייט שטערט זיי נישט, איז די מאמישי רויט געווארען און ביידע האבען זיך אנגעקוקט אויפ'ן ווינק... דער אבער לייטענאנט, א אויפגערעגטער און א בעליידיגטער האט געוואלט אנרופען נעמען פון יענע יודישע פרויען, אבער די מאמישי איז פערלאפען דעם וועג און נישט האבענדיג קיין אנדערען אויסוועג האט זי קינציג אראבגעפיהרט דאס געשפרעך אויף אנאנדערע טהע־מא, ערקלערענדיג, אז א ברישקע פון פאטער אונז נאך כסדר און שפאנירט אונז. דאס איז געווען די ברישקע אויף וועלכער די ביסט געפאהרען מיט דיין קאלעזשאנקע, סאלטשע, מיט די צוויי יונגע אפיצירען. פון דאן איז מיין מאמישי ביי מיר געווארען פער־דעכטיג און מיין הארץ צאפעלט אין מיר פון די אויסטערלישע געדאנקען און בילדער, וואס פייניגען מיך צוליב די צופיעל היימישקייט צווישען די מא־מישי מיט'ן אבער־לייטענאנט... — דאס געשפרעך איז איבערגעריסען געווארען. ס'האבען זיך פלוצלינג דערהערט שפי־לע טריט, וואס האבען זיך דערנעהנ־טערט צו דער טהיר. דער וואס איז צוגעגאנגען אהין איז געווען דער ה' ב., סאליעס פאטער. ער האט בעמערקט ווי זיין טאכטער מיט ראחעלא זענען ארייין אהין, האט ער זיך צוגעשארט־ איוף די שפיץ־פינגער. אונטערציהערען זייער געשפרעך.

(פארזעצונג קומט).

האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א פערוואלטונג פון 13 פערזאָהן און א ראט פון 20.

אין דער פערוואלטונג זענען אריין כמעט אלע מיטגליעדער פון דעם פריהעריגען קאמיטעט.

ביידע אינסטאנצען האבען זיך נאך נישט קאנסטיטואירט. די סבה איז, וואס וועגען דער קאמפיטענץ פון ראט איז פארהאן א גרויסע חלוקי דעות. די פערוואלטונג וויל נישט ארונטערפאלען דער אבסאלוטער השפעה פון ראט, טענה'דיג, היות ווי זי איז געוועהלט געווארען דורך דער אלגעמיינער פערזאמלונג און נישט דורכ'ן ראט איז זי גאר פעראנטווארטליך פאר איהר טהעטיגקייט פאר די זעלבע, וואס האבען זי געוועהלט; און נאר פאר די וועהלער איז די פערוואלטונג מחויב אבצוגעבען בעריכטען פון דער אויסגעטהוענער ארבייט און, אז בכלל איז די אלגעמיינע פערזאמלונג אלס אוילעכע די איינציגע אינסטאנץ. וואס האט רעכט צו דעצידירען וועגען די פערדיענסטען אדער פעהלערען פון דער פערוואלטונג.

וועגען אט דער מיינונג'ס-פערשידענהייט האבען זיך דעם פאריגען שבת-צונאכט, אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, געפיהרט לעבהאפטע דעבאטען אין רעזולטאט פון וועלכע ס'איז אנגענומען געווארען, אז ס'זאל געשאפען ווערען א געמישטע קאמיסיע פון ראט און פערוואלטונג, וואס זאל אויסארבייטען דעם רעגולאמין פאר ביידע קערפערשאפטען.

אינטערעסאנטע זיצונג פון היגען שטאדט-ראט.

בעשלוס פון שטאדט-ראט וועגען עקסמיסיע-אורטיילען אין משך פון דער ווינטער-צייט — פערלענגערט די האנדעל'ס-שעה'ען אין די אפענע געשעפטען ערב די קריסטליכע חגאות — די הכנות צו די וואהלען פון סיים און סענאט.

פאריגען דינסטאג, דער 13-טער, איז פארגעקומען א זיצונג אין שטאדט-ראט. ביים אנהייב פון די זיצונג לייענט דער פארזיצענדער איבער פערשידענע קאמוניקאטען פון ה' וואיעוואדא אין קעליך אין שייכות מיט'ן רעגולאמין פון היגען שטאדט-ראט, ווי אויך וואס אנבעלאנגט די פארברייטונגען אין אונזער שטאדט צו די סיים און סענאט-וואהלען. דער רעגולאמין פון שטאדט-ראט ווערט דורכ'ן ה' וואיעוואדא דערגענצט מיט דעם פונקט, אז דער שטאדט-ראט ברויך אויף יעדער פון זיינע זיצונגען איבערלייענען אלע בעשלוסען און פראטאקאלען פון דער פריהערדיגע זיצונג. די אויסבעסערונג ווערט מיט א מעהרהייט שטימען אנגענומען.

גלייכצייטיג מעלדעט דער פארזיצענדער אין נאמען פון ה' וואיעוואדא, אז דער רעקורס פון די רעכטע וועגען דעם אויספאהל פון פרעזידענט און וויצע-פרעזידענט איז געווארען אנולירט.

אלס צווייטער פונקט אויפ'ן סדר-היום, ווערט ארויסגערוקט דער מאגיסטראט-פארשלאג אז דער אבצאהל פון פערשידענע בוי-פלעצער זאל אויפ'ן יאהר 19... געהעכערט ווערען. נאך דער מאטיווירונג פון וויצע-פרעזידענט וועגען דער נויטווענדיגקייט פון געהעכערטען אבצאהל ווערט דער פארשלאג אנגענומען.

ביים פונקט וועגען העכערען דעם מאגיסטראט-שטייער פון פערוויילונגען, קאנצערטען, פארשטעלונגען, ווערט געשטעלט מצד די רעכטע א פראגע, צי א רעסטאראן, אדער צוקערניעס, וואו פאר'ן געניסט פון די בעזוכער שפיעלען ארקעסטערס, דארף מען אויך די שטייער-העכערונג אנווענדען. דער וויצע-פרעזידענט ה' אוושעמבלא ערקלערט, אז ווען עמיצער פערגינט זיך א גוט מיטאג מיט מוזיק, איז ער אין שטאנד צו בעצאהלען אויך דעם געהעכערטען מאגיסטראט-שטייער. דער פארשלאג ווערט מיט א מעהרהייט שטימען אנגענומען.

א גרויסע דיסקוסיע רופט ארויס דער מאגיסטראט-פארשלאג, ארויסצולעגען א ספעציעלען שטייער — א חוץ דעם רעגולירען אלגעמיינעם מיעשקאניאווי-שטייער — אויף יענע דירות, וואו די איינוואהנער פערנעמען מעהר צימערען לויט די צאהל מיטגלידער פון זייערע פאמיליעס: דהיינו ווען א פאמיליע, וואס בעשטעהט פון 3 — 4 מיטגלידער פערנעמט א וואהנונג פון 5 — 6 צימערען, זאל לויט'ן מאגיסטראט-פארשלאג אבגעצאהלט ווערען א שטייער פון יעדען איבריגען צימער אין דער גרויס פון 10% לויט דעם דירה-געלד פון יאהר 1914. דער וויצע-פרעזידענט בעגרינדעט דאן דעם פארשלאג דערמיט, וואס פון דאזיגען נייעם שטייער וועט די מאגיסטראט-קאסע בערייכערט ווערען און, אז דערפון וועט געשאפען ווערען א פאנד אויף אויסצובויען הייזער פאר דירה'לאזע. אין פאל ווען א פאמיליע וועט נישט אין שטאנד זיין אבצוצאהלען דעם ספעציעלען שטייער פון די דורך איהר פערנומענע איבריגע צימערען, זאלען די בעטרעפענדע צימערען איבערגעהן אין רשות פון מאגיסטראט, כדי איינצוארדנען דארט די דירה-לאזע.

ביים דאזיגען פונקט ענטוויקלען זיך שטארקע דעבאטען. ראטמאן גאיעוויטש (רעכטע) פרעגט די פארשלאג-געבער צי האבען זיי געהאט א אויסגערעכענטען איינקונפטס-ציפער, ארויסשטעלענדיג דעם פארשלאג. לויט די ערקלערונגען פון ה' גאיעוויטש וועט קיין שום פאמיליע, וואס בעזיצט א איבריגען צימער, צוליב דעם נייעם אבצאהל, וואס וועט אויסטראגען 6 גילדען (אווי איז ער משער) נישט וועלען מסכים זיין אבצולאזען די וואהנונג דאגעגען דער מאגיסטראט, כדי צו איינקאסירען דעם דערמאנטען שטייער, וועט מוזען אריינשטעלען נייע פאזיציעס אין זיין בודזשעט אויף צו אנגאזשירען נייע בעאמטע און צוליב דעם אלעם וועט די מאגיסטראט-קאסע מיט קיין סך נישט בערייכערט ווערען.

דער וויצע-פרעזידענט ווייזט דאן אן אויף א ציפער פון מינימום 8000 זל. וואס דער נייער שטייער דארף אריינטראגען אין קאסע און דאס אליין בערעכטיגט שוין, לויט זיין מיינונג, דעם ארויסגעלעגטען שטייער.

ביי דער פראגע נעמען אויך א ווארט די יודישע ראטמענער. ה' מולייער ערקלערט, אז דער נייער שטייער דערמאנט איהם די צייטען אין סאוויעט-רוסלאנד, ווען דער שטח פון יעדען מענשען איז געווען בעגרעניצט און גענוי אויסגערעכענט. לויט דער מיינונג פון ה' מולייער דארפט ארויסגעלייגט ווערען דער נייער שטייער נאר אויף די וואהנונגען, וועלכע האבען צוויי, אדער מעהר איבריגע צימערען. ראטמאן ה' אליעזר פינקעלשטיין ערקלערט דאן, אז די מיינונג פון ה' מולייער איז א פריוואטע און ער רעדט נישט אין נאמען פון יודישען ראטמענער-קאלא. דאס שטיצט אויך אונטער דער ה' קאטליאר.

נאך דער ערקלערונג פון פרעזידענט, אז דער מאגיסטראט וועט בעשליסען צוזאמענרען זיך צו דער רעגירונג אראבצונעמען אין אלגעמיין דעם וואוינונג'ס-שטייער פון קליינע דירות און דער שטייער זאל נאר בלייבען אויף גרעסערע וואהנונגען -- ווערט דער שטייער-פארשלאג פון די „איבריגע דירות“ אנגענומען דורך א מעהרהייט שטימען.

בשעת ס'איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע צו העכערען דעם מאגיסטראט-אבצאהל פאר די צוגערייזטע אין די האטעלען -- אויף 30%, טראגט ה' קאטליאר אריין א פארשלאג צו אונטערשיידען און איינטיילען די האטעלען אין קאטעגאריעס: אויף גרויסע און קלענערע. דער פארשלאג ווערט, אז פון גרויסע האטעלען זאל דער אבצאהל זיין 30% און פון די קלענערע 25% ווערט אבגעווארפען.

ביים אויסוועהלען צוויי ראטמענער-פארשטעהער אין דער קאמיסיע אפצושאצען דעם שטייער פון בוי-פלעצער אין אנד. האבען די יודישע ראטמענער בעת דער אבשטימונג, אלס פראטעסט וואס אין דער קאמיסיע איז נישט אריין קיין יודישער פארשטעהער, פערלאזט דעם זיצונג'ס זאהל.

דער פארזיצענדער ערקלערט דאן. אז לויט דעם קאמוניקאט פון ה' וואיעוואדא דארפט דער שט.-ראט בעשטימען 72 פערזאָהן אין די קאמיסיעס פון די פערשידענע וואהל ראיאנען אין שטאדט, און אויך צוויי פארשטעהער אין דער הויפט וואהל-קאמיסיע. נאך די בעראטונגען צווישען די פראקציעס בעת דער הפסקה, איז אויסגעגעבען די ליסטעס פון זייערע פארשטעהער'. סרעט מען צו צו דער אבשטימונג. בעת וועלכער עס ווייזט זיך ארויס. אז די יודישע פראקציעס דאגען בנוגע'ן ערטער אין די ראיאן-קאמיסיעס בעת די סיים וואהלען — פאר 22 פארשטעהער, און אין דער הויפט-וואהל קאמיסיע — איין פארשטעהער אלס פערטרעטער.

פאר דער ענדגילטיגער אבשטימונג, נאכדעם ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די רעכטע און אויך די יודישע פיהרענדיגע פראקציעס האבען בעקומען א נישטיגע פערטרעטערשאפט אין די קאמיסיעס פון די וואהל-ראיאנען, ערקלערען די פארשטעהער פון די אויבענדערמאנטע פראקציעס, אז זיי וועלען זיך אין דער אבשטימונג נישט בעטייליגען, און פערלאזען דערביי אויס' פראטעסט דעם זיצונג'ס-זאהל. אויף דער גאלעריע ענטשטעהט דאן א טומעל, און עס הערען זיך פון דארט פערשידענע עפיטעטען און אויסרופען אויף דעם פיהרער פון דער אפאזיציע ה' גאיעוויטש.

בשעת ס'ווערען דערנאך בעטראכט די פרייע פארשלאגען. טראגען אריין

אין נאמען פון דער בונדישער פראק־ ציע, די ה"ה אברהם פינקעלשטיין און לאנדוי, א פארשלאג, אז דער מאגיסט־ ראט זאל זיך ווענדען צו דער רעגי־ רונג, און זיך צו בעמיהען, אז דאס אויספיהרען עקסמיסיעס און אויך דאס ארויסגעבען עקסמיסיעס־אורטיילען זאל אבגעהאלטען ווערען אין משך פון דער ווינטער־צייט. א חוץ דעם לייגען פאר די בונדישע פארשטעהער, אז דער מא־ גיסטראט זאל זיך בעזארגען מיט א ג סען זאפאס תבואה, כדי דערמיט צו ..אמעהען די וואקסענדע פרייזען.

ביידע פארשלאגען פון דער בונדי־ שער פראקציע ווערען איינשטימיג אנ־ גענומען.

דער פארשלאג פון ה' ראטענבערג, אז די געהעלבער זאלען אפען זיין יע־ דען טאג פאר די קריסטליכע ימים־ טובים ב ז 9 אזייגער און זונטאג פון 12 ביז 6, ווערט אנגענומען, נאר מיט די אויסבעסערונג, אז דער טערמין פון פערלענגערען די האנדעלס־שעה'ען אין די דערמאנטע טעג, וועט דורכ'ן מא־ גיסטראט אנגעצייכענט ווערען לויט פאראיאהרען.

It.

די פייערליכע ערעפענונג פון יודישען בירגער-פעראיין.

ווי מיר האבען שוין געשריבען, האט אין אונזער שטאדט זיך געגרינדעט א נייע געזעלשאפט א. נ. „יודישער בירגער פעראיין". די טעג האט די נייע־ געשאפענע געזעלשאפט זיך איינגעאר־ דענט אין א ברויסארטיגען לאקאל אין סאמע צענטרום פון שטאדט אויף לובלינער 40.

היינטיגען זונטאג דעם 18־טען ה. ח. קומט פאר די פייערליכע ערעפענונג פון יודישען בירגער־פעראיין. צוזאמען מיט דער פייערליכקייט פון חנוכת הבית וועט אויך פארקומען די ערע־ פענונג פון דער בירגער־באנק, וועל־ כע האט זיך געשאפען ביי דעם ביר־ גער־פעראיין.

ס'ווערען געמאכט אלע פארבערייי־ טונגען און הכנות, אז די ערעפענונג אזוי פון פעראיין, ווי אויך פון דער באנק זאלען אויספאלען זעהר אימפאזאנט און העכסט־פייערליך. ס'זענען פונאנדער־ געשיקט געווארען איבער 1000 איינ־ לאדונגען צו די מיטגלידער און סימ־ פאטיקער פון בירגער פעראיין.

אויף דער ערעפענונג וועלען גלייכ־ צייטיג ארומגערעדט ווערען די אויפ־ גאבען, ציעלען און די בערייטונג פון בירגער־פעראיין און פון דער בירגער־ באנק.

ווי מיר הערען, האט די נייע געזעלשאפט זיך ערווארבען א גרויסע צאהל מיטגלידער און איהר ענטשטעהונג האט איבעראל ארויסגע־ רופען גרויס פעראינטערעסירונג.

האפענדע פרויען און יונגע מוטערס

פערהילפט דאס נאטירליכע „פראנץ־יאָ־ זעף" ביטער וואסער צו רעגולירען דעם מאגען און דערמאטעניגקייט. די הויפט פערטרעטער פון דער ניי־צייטליכער פרויען הייל־קונדע האט דאס וואסער אין א זעהר Franciszka Józefa גרויסער צאהל פאלען צו פערלעסיג און שמערצלאז ווירקענד אויסגעפריבט.

אטלעטען-קאמפפען אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" האט זיך פאריגען שבת־צו־נאכט אנגעהויבען א גרויסער אטלעטען־קאמפף־קאנקורס אין וועלכען ס'נעמען אנטייל בעריהמ־ טע אטלעטען פון פערשידענע לענדער. דער טורנע איז ארגאניזירט געווארען דורכ'ן פוילישען אטלעטען־פעראיין מיט'ן צוועק סעטסטישטעלען 5 ענט־ שפרעכענדע קאנדידאטען אויף דער גרויסער אטלעטען־אלימפיאדע, וועלכע וועט פארקומען אין ווארשא אין חודש יולי 1928.

צום טורנע איז אויסער די אין ראדאם בעקאנטע אטלעטען ווי: שטשערבינסקי, וויטמייער, ארלאוו, פעטראוויטש, האבען זיך געמאלדען די ריעזען־אטלעטען ווי דער יורישער אטלעט פון ווינער הכח, וועלכער האט ערשט נישט לאנג אלס אמאטאר בעקומען די מייסטערשאפט פון עסטרייך אין אייראפא, דער ווינער רודאלף פערעליס, מייסטער פון אייראָ־ פא, בריל פון אויבערשלעזיען, דער בער־שטארקער דייטש ווילינג א. אנד. א סענסאציע האט ארויסגערופען דאס אנקומען פון דעם בערימטען מייסטער אין אייראפא, אמעריקא, מייסטער פון פוילען טעאדאר שטעקער, וועלכער קומט פון בערלין, וואו ער האט בעקו־ מען דעם ערשטען פריז, ווי אויך דאס בעוויזען זיך פון אנ'אטלעט אין א ריעזען געבוי אונטער א שווארצער מאסקע.

דער טורנע איז באמת א ערשט־ קלאסיגער, וואס ראדאם האט אזעלכעס נאך נישט געזעהן.

היינט פייטאג רופען די אטלעטען־ קאמפפען ארויס א בעזונדערען אינטע־ רעס, ווייל ס וועלען אנטייל נעמען אין זיי שטעקער מיט'ן ב...לען ארלאוו. אויסער דעם העלען ארויס־ טרעטען אין א קאמפף מיט א רעוואל־ טאני, שטשערבינסקי מיט ווילינג'ען. א בעזונדערע פעראינטערעסירונג וועקט צווישען דער יורישער געזעלשאפט דער דעצידירענדער קאמפף צווישען דעם ווינער הכח־אטלעט פערעלעס מיט וויטמייער'ען. צוליב דעם אלעם זענען די היינטיגע קאמפפען פאראויסגעזעהן מיט א גרויסען ערפאלג.

פון קינא „אדעאן"

דאס בילד „די שווארצע נאכאשא", וואס ווערט היינט דעמאנסטרירט אין קינא „אדעאן" געהט מיט גרויס ער־ פאלג. אויסער דעם רייכען אינהאלט, ווערט דאס בילד בעגלייט מיט הערלי־ כע געזאנג־נומערען פון די אפערן־אר־ טיסטען: העלענא נאווראצקא און ראבערט מארטינעל. דאס בילד צוזאמען מיט'ן שענעם ארקעסטער און דאס געזאנג פון די ספעציעל־אנגאזשירטע אפערן־זינגער, פערשאפען דאס פובליקום א גייסטיגען גענוס. די מעלאדיעס זענען צוגעפאסט צום בילד.

מ'וואורף מודה זיין אין דער געשיקט־ קייט פון דער דירעקציע פון קינא „אדעאן", וועלכע בעמיהט זיך צו פער־ שאפען איהרע בעזוכער א גייסטיגען אנ־ גענוגען, נישט שפארענדיג אין אויסגאבען.

אויסבעסערונג.

אין ארטיקעל פון ה' ב"ן איז אריינ־ געפאלען א סדרדרליכער טעות: די הערטער, וועלכע געפונען זיך אלס בעי־ מערקונג אונטער'ן שטערנדעל (*) גע־ הערען אין דעמזעלבען ארט צום טעקסט.

רעד.

קאפלאווע שטוב־אויוועגס

זעהר דויערהאפטיגע און שפארזאמע

זיי ווארמען זעלטן. צו בעקומען ביי פירמע

„WODKAN"

RADOM, ul. Lubelska 41.

אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען.

BIURO Prośb i Podań p. n. **„PROLITEX"**

RADOM, Wałowa 5. (oficyna I piętro)

ZAŁATWIA: sprawy paszportowe, mieszkaniowe, wszelkie tłomaczenia, umowy i inne.

REDAGUJE PODANIA: do Władz Sądowych, Skarbowych, Administracyjnych i Wojskowych.

Przepisywanie na maszynach.

Wykupywanie patentów na rok 1928.

ביטע שריפט ביורא „פראליטעקס"

וואעל 5 (ערשטער שטאק אפיצינע)

ערלעדיגט: פאספארטען, וואוינונגס־פראגען און אלע ארט איבערזעצונגען, אפמאכען א.ד.ג.

רעדאגירט ביטעס: צו די געריכטס, סקארבאווע, אדמיניסטראציע און מילי־ טערישע מוסדות.

איבערשרייבונגען אויף מאשינען.

ס'ווערט אויסגעקויפט פאטענטען אויפ'ן יאהר 1928

Kino ODEON w Radomiu

Od 19 grudnia

pierwszorzędny obraz sezonu p. t.

KSIĄŻĘ CZARNYCH GÓR

Film ten posiada wyjątkowo oryginalne podłoża.

Akcja jego obraca się koło arcyciekawa metamorfozy Księcia Czarnych Gór, który w nocy, a la Rinaldo Rinaldini jest zbanbytą a jednocześnie i dobroczyńcą swej ludności.

Rzecz dzieje się w pałacach Księcia Czarnych gór i na tle przepięknych malowniczych gór. Film ten jest pozatem przepiękną rewją: najpiękniejszych kobiet, najcudowniejszych najnowszych toalet i najmodniejszych tańców. Przepych, Erotyka, Wystawa, Sensacja.

W rolach głównych:

ulubieniec publiczności *Harry Liedtke* oraz przepiękne: *Mary Barcley*

Vivian Gibson, Dory Holm,

Dolly Barcley, Evi Eva.

Pierwszorzędnej wartości obraz który przez długi czas cieszył się zasłużonym powodzeniem na ekranie kina Wodewil w Warszawie.

קעלצער אבטיילונג.

ארום אנ׳אנגעווטהטאגטער פראגע...

שוין דריי יאהר, ווי ביי אונז אין שטאָט האָט זיך צופלאַקערט א קאמפף צווישען די יודישע דאָקטוירים, וועלכע האָבען זיך פערטיילט אין צוויי פיינדליכע און זיך שטענדיג בעקעמפענדע לאַגערן.

עס איז אזוי ווייט דערגאַנגען, אז אויך די נישט-יודישע דאָקטוירים זענען אריינגעצויגען געוואָרען אין דעם „הייליגען קריעג״.

די צוויי לאַגערן האָבען אנגעהויבען פיהרען זייער שלאַכט, אָבער די קוילען פאַלען שטענדיג אין האַרץ פון דער יודישער בעפעלקערונג... עס איז געווען, אז א דאָקטאָר זאָל זיך דערוויסען, אז דער קראַנקער איז שוין געווען ביים רופא פון געגנערישען לאַגער, ער זאָל זיך אָבזאָגען געבען הילף אפילו אין נויט-פאַל. עס איז אויך נישט מקנא צו זיין דעם חולה, וועמען דער דאָקטאָר איז חושד אין „סימפאַטיע״ פאַר׳ן צווייטען צד. שוין אָבערעדט פון די פאַלען, ווען עס איז אונבעדינגט נויטיג פאַר׳ן קראַנקען א בשותפות׳דיגער הילף פון די געגנער, דעמאָלט פאַלט דער קראַנקער אָהן ספק אלס קרבן פון דער קריגעריי...

אזוי איז די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג אנגעוויזען אויפ׳ן חסד פון דעם אָדער יענעם צד. אין א צייט ווען די אָרימקייט האָט זיך איינקוואַרטירט און אפשר שוין איינגעבירגערט אין די יודישע הייזער, אנהויבענדיג פון בעלי-מלאכות, סוחרים און אפילו ביי געוועזענע גבירים. און נאָך קיינמאָל איז די מעדיצינישע הילף נישט געווען אזוי נויטיג. ווי יעצט, פאר די אלע קלאַסען, ווערט דאָך די אדער יענע הילפס-געזעלשאַפט בעקעמפט און צוגעפיהרט צום אונטערגאַנג מיט זאַגאַר אונדערלאַזבארע מיטלען, נור ווייל דער געגנער האָט דער ערשטער געזאָגט דעם: „יאָ״. דער געגנער האָט דער ערשטער זיך אָבגערופען אויף דעם נויט-רוף פון ליידענדען...

עס איז גענוג. ווען איין צד זאָל צונויפזאמלען קראַנקע, פיזיש-צובראָכענע קינדער פון די קאַלטע, נאַסע און פינסטערע קעלער-שטובען. פון די קברים פאר לעבעדיגע קינדער, וועלכע עס קרענקען אויף בראַנכיט, אנפאַנג פון שווינדזוכט, שקראָפולען, פערקריפעלטע פון דער ענגלישער קרענק א. ז. וו., און זיי שיקען אויף א זומער-קאָלאָניע חאָטש אויף א פאָר וואָכען און זיי פערזאָרגען מיט א טראָפען מילך, העלע זון, לופט, רוהע א. ז. וו. — און אויך דאָס זאָל בעקעמפט ווערען דורך דעם צד שכנגד און שטערען די היילונג און ענטוויקלונג פון די אומגליקליכע.

ווען עס האַלט ביי בעקעמפען דעם געגנער הערט אויף אפילו דאָס צניעות און אין צד איז אָפען ארויסגעטרעטען קעגען היילען די ווייניג-בעמיטעלטע קראַנקע פאַר א קליינעם אָבצאָהל דורך דעם צווייטען. אלס ארגומענט האָט מען זיך בערופט, אז עס בעדראָהט די עקזיסטענץ פון גאַנצען דאָקטוירים-שטאַנד.

די זעלבע גרופע עפענט אזא זעלבען אמבולאַטאָריום, וועלכען זיי האָבען אזוי העלדיש בעקעמפט. אויך פאַר א קליינעם אָבצאָהל, אינוועסטירענדיג א סומע, וועלכע האָט געקענט דינען אויף צו געבען הילף אין צעהן טויזענד פאַלען ביי די שוין עגזיסטירענדע געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען שוין די נויטיגע מכשירים און איינריכטונגען. און וועט אידאי בעקעמפט ווערען פון צווייטען צד. קרבנות בלייבען יעדענפאַלס נור מיר, די בעפעלקערונג.

מיר ווילען זיך נישט שטעלען אויף דער זייט. פון וועלכער עס איז דאָקטוירים-גרופע און העלפען בעקעמפען די צווייטע, אָבער מיר קענען דאָך נישט בלייבען שטיל און פערשוויגען שרייענדע פאַקטען.

אין דער צייט, ווען צו אונז ווערט צוגעשיקט לאַנגע, גרויסע בעשולדיגונג׳ס-אקציען... האַלטען מיר זיך נור אָב פון פערעפענטליכען, ווייל מיר ווילען נישט מיטהעלפען און געבען מאַטעריאל היינט דעם לאַגער, מאָרגען — דעם צווייטען, אויף צו פערשטאַרקען דעם אנטאַגאָניזם צווישען די דאָקטוירים אויף די קאָסטען און שאָדען פון דער רוהיגער אומשולדיגער בעפעלקערונג. אָדער דאָך מוזען מיר זאָגען, אז דאָס זענען בריעף געשריבען מיט בלוט און טרעהרען פון צובראָכענע נשמות, פון מאַמעס, וואָס ווערען פערגאָסען ביי די בעטלעך פון זייערע קראַנקע קינדער, קרבנות פונ׳ם שלאַכט פון שנאת-חנם.

און עס פעראייניגט זיך מיט דעם געשריי פון די ליידענדע די גאַנצע יודישע געזעלשאַפט א סוף צו מאַכען צו אזא נישט רעגולאַרער קאַמפּאַניע, וואָס פאַסט ווייט נישט פאַר דער יודישער אינטעליגענץ. און ווי אין די אַלטע צייטען, ווען מען האָט געפינען אין דער נאָהענט פון א שטאָדט א הרוג נישט וויסענדיג, וועמענס הענד האָבען דאָס בלוט פערגאָסען, האָבען מיר די הענד און רופען:

„פערגיב אונז, גאָט! מיר האָבען דאָס בלוט נישט פערגאָסען״...

א קעלצער.

די בודזשעט-זיצונג אין קהלה-ראט

די זיצונג פונ׳ם קהלה-ראט, וואָס איז בעשטימט געוואָרען אויף מיטוואָך דעם 30 פ. ח. האָט צוגעצויגען א גרויסען עולם נייגעריגע. נאָך א גאַנצע שעה פאַר׳ן אָנהויב פון דער זיצונג איז שוין די גאַלעריע און די זייטען-צימער פון דער קהלה געוואָרען איבערפולט. אלע אגודיסטישע מיטגלידער פונ׳ם ראט האָבען זיך געשטעלט ווי איין מאַן. לאַנגזאם האָבען זיך אנגעהויבען בעווייזען די מזרחים, ציונים און האַנדווערקער.

ארום האַלב ניין א זייגער עפענט דער פרעזעס ה׳ הירשל זאַנייטסקי די זיצונג און רעפערירט די פראגע פונ׳ם בודזשעט פאַר׳ן יאָהר 1927 און ערקלערט אז אייניגע מיטגלידער פון ראט האָבען זיך געוואָנדען צו איהם, אז מ׳זאָל שטרייכען אלע סובסידיעס, וואָס זענען פרעלימינירט געוואָרען דורך דער פערוואַלטונג פאר פערשידענע צדקה, קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. מאָטיווירענדיג דאָס דערמיט, אויב די חברות האָבען שוין „אדורכגעלעבט״ דאָס יאָהר אָהן וועלכע עס איז אונטערשטיצונג מצד דער קהלה דאַרף די קהלה דאָס שוין נישט אויסצאָהלען, דערפאַר זאָל דאָס געלד פערווענדעט ווערען אויף צו בויען א בית-המדרש. אזוי אָבער ווי דאָס האָט ארויסגערופען די פערשטענדליכע אויפרעגונג צווישען דער גאַנצער יודישער מאַסע, וועלכע וואַרט שוין אונגעדולדיג אויף די סובסידיעס, כדי צו קאָנען פערטיילען שטיצע צווישען די נויטליידענדע. אויך די קולטורעלע אינסטיטוציעס האָבען אויפגעוויזען, אז האָפענדיג אויף די סובסידיעס, וואָס די קהלה-פערוואַלטונג האָט זיי אינ׳ם בודזשעט פרעלימינירט, האָבען זיי דערויף געבויט זייער בודזשעט. און אויב יעצט זאָל צוריקגעצויגען ווערען די צוגעזאָגטע סובסידיעס, וועט זיין אונמעגליך א-דורכפיהרען דאָס יאָהר און קאָנען נאָרמאַל אַרבייטען.

דעריבער איז געשאַפען געוואָרען א פערשטענדיגונגס קאָמיסיע אין וועלכער עס זענען אריין דריי אגודיסטען די פאַרשלאַג׳ס-געבער, דריי פון אלע אנדערע גרופּירונגען. אויך דער פרעזעס איז געוועזען אנוועזענד און עס איז געקומען צו אויסגלייך, אז עס ווערען אָבגערופען נור די סובסידיעס, וועלכע די געזעלשאַפטען האָבען פאַר דער צייט נישט פערברויכט די סובסידיעס.

עס נעמט דאָס וואָרט דער וויצע פרעזעס ה׳ דוד ראָזענבערג, וועלכער רעדט וועגען דעם פערשטאָרבענעם שריפטשטעלער ה. ד. נאָמבערג. און אלע אנוועזענדע בעעהרען דעם נפטר דורך אויפשטעהן.

דאָס וואָרט בעקומט דער ה׳ יצחק פינקלער (מזרחיסט). ער דאַנקט דעם פרעזעס פאַר דער שעהנער נדבה, וואָס ער האָט געשענקט מיט׳ן קויפען דאָס הויז אויף סעמינאַריסקא גאַס פאַר א תלמוד תורה, מושב-זקנים, און בית יתומים. ער דאַנקט אויך דעם ה׳ יצחק צעמבערקאָוויץ, וועלכער שענקט צוויי הונדערט טויזענד ציגעל אויף צו בויען א בית המדרש אין קעלץ און ערקלערט. אז אויב עס איז שוין א בעשלאָסענע זאַך צו אנולירען נישט פערנוצטע סובסידיעס, וועט ער דאָך נישט איינשטימען צו אנולירען די צוויי טויזענד זל. וואָס זענען בעשטימט געוואָרען דעם 1926 יאָהר אויף צו גרינדען א האַנדווערקער-שולע. אזא קליינע סומע האָט דורך די האַנדווערקער נישט געקענט אויסגענוצט ווערען צו דעם צוועק, נור דורך בעשטימען עטליכע יאָהר כסדר פערשידענע סומען, וואָלט אזא שולע געשאַפען געוואָרען יעצט איז די פראגע נאָך וויכטיגער אין אקטועל. צוליב דעם נייעם אינדוסטרי-געזעץ, וואָס איז א גרויסע און שווערע גזרה פאַר׳ן יודישען האַנדווערקער.

ה׳ כעלעמער (אגודה) ערקלערט, אז ער איז פאַר אנולירען די סומע, וואָס איז בעשטימט פאַר גרינדען די האַנדווערקער שולע. אזוי איז אָבגערעדט און אנדערש וועט נישט זיין.

דער פאָרז. פון האַנדווערקער-פעראיין ה׳ גוטמאַן פראָטעסטירט שאַרף געגען בע׳עוולה׳ן איין טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג לטובת א צווייטע. די גמינע דאַרף יעצט גרינדען האַנדווערקער-שולען און נישט אָבראַפען די שוין בעשטימטע סובסידיעס

דאָס צעכן געזעץ וועט ניט ווייניג אונאַנגענעמליכקייטען אריינפירן אינ'ם יודישן לעבען, ווייל די יודישע קינדער האָבען נאָך נישט די געהעריגע פאַך־אויסבילדונג. די גמינע מוז שאַפען א אויפנאַהם־שטעלע פאַר די קינדער, וואָס פערלאָזען די בית־יתומים, תלמוד־תורה'ס א. ז. וו.

ה' מאַנעלא (האַנדווערקער) קועסטיאָנירט דאָס רעכט פון שטרייכען די סובסידיעס, ווייל עס איז נישט אויס'ן סאָניאָרדנינג.

דער וו. פרעזעס ה' אייזענבערג (ציוניסט) ווענדעט זיך מיט א אפעל צו דעם ראט צו בעשטעטיגען די סובסידיע פאר דער האַנדווערקער־שולע, ווייל דאָס איז נישט קיין פראגע, אָדער סובסידיע פאַרן פעראיין, נור פאַר יודן בכלל און ניט נור קינדער פון די האַנדווערקער וועלען בעזוכען די שולע, נור בכלל יודישע קינדער. די צעכן גזרה בע'עול'ט די יודען און מיר מוזען שאַפען קורסען אויסצובילדען „טערמינאַטאָרען" און גוטע בעלי־מלאכות.

נאָכדעם ווי עס ווערט אויסגעשעפט די רעדנער־ליסטע, ווערט די פראגע געשטעלט צו אָבשטימען און מיט א מעהרהייט שטימען פון דער אגודה געגען די שטימען פון ציונים, מזרחים און האַנדווערקער, ווערט די סובסידיע איוולירט.

ווען מען טרעט צו בעהאַנדלען ווייטערע פונקטען פונ'ם בודזשעט, ווייזט זיך נאָר ארויס, אז די אגודה, די שעפער פונ'ם פראָיעקט אָבצושאַפען אַלע סובסידיעס פאַרלאַנגט פאַר זיך צו העכערען די סובסידיעס פאַר אַלע איהרע אינסטיטוציעס און אריינשטעלען סומען פאַר אזעלכע אנשטאַלטען, וואָס עגזיסטירען גאָרנישט, אָדער וואָס זענען אין בודזשעט פון דער פערוואַלטונג נישט פרעלימינירט געוואָרען און דאָס וואָלט בעלאַסטעט דעם בודזשעט מיט נייע צעהנער טויזענטער זלאָטעס.

דאָ ערקלערט דער פרעזעס, אזוי ווי די פערשטענדיגונגס־קאָמיסיע האָט שוין אויסגעאַרבייט א פלאַן וועגען די סובסידיעס, און אויב די אגודה וויל יעצט שאַפען א נייעם בודזשעט איז ער געצווינגען די זיצונג צו שליסען און ער וועט דערפון ציהען די געהעריגע קאָנסעקווענצען. דאָס האָט געווירקט און דער בודזשעט איז געשטעלט געוואָרען צום אָבשטימען און איז פונ'ם ראט בעשטעטיגט געוואָרען.

די האַנדווערקער טראָגען אריין א פאָרשלאָג צו רעוידירען דעם בעשלוס וועגען אָבשאַפען די 2000 זל. פאַר דער שולע. דער פאָרשלאָג ווערט אָנגענומען און עס שטימען 10 פאַר צוריק אריינשטעלען די צוויי טויזענד זל. און 8 געגען. די סומע ווערט צוריק אריינגעשטעלט אין בודזשעט (!?!)

איז דאָס שוין דער סוף פון דער בודזשעט־קאָמעדיע?

פון שטאָדט־ראט.

געוועהלט א פרעזידענט, וויצע־פרעזידענט און 4 לאַווניקעס.

ווי בעקאַנט איז אויף דער פאָרלעצטער זיצונג געוועהלט געוואָרען אלס פרעזידענט, ה' מאַחעל געטעל בי׳אַצטיגער שטאָדט־פרעזידענט פון טשענסטאָכאָוו. די וואַהלען פון א וויצע־פרעזידענט און די 4 לאַווניקעס איז צוליעב פערשידענע סיבות אָבגעלעגט געוואָרען אויף דער נעכסטער זיצונג, וואָס איז פאָרגעקומען דעם לעצטען שבת.

אין דער ערשטער אָבשטימונג איז אלס וויצע־פרעזידענט געוועהלט געוואָרען ה' י. פּאָסאַצקי, וועלכער האָט אין אלטען מאגיסטראט אויך פערנומען דעם זעלבען אמט.

ביי די וואַהלען פון די 4 לאַווניקעס זענען נאָך דער ערשטער אָבשטימונג געוועהלט געוואָרען די ה״ה משה ראָטענבערג (יודישע קאָלאָ) פאַרטיקא (פ. פ. ס.) און שינדא (ענדעקעס). אויפ'ן 4־טען לאַווניק האָבען די יודען און די ענדעקעס געהאַט די זעלבע צאָהל שטימען, צוליעב וואָס עס איז געוואָרפען געוואָרען צווישען זיי א גורל, לויט וועלכען דעם 4־טען לאַווניק האָבען בעקומען די יודען און אלס לאַווניק איז געוועהלט געוואָרען ה' ב. לעוו. אזוי האָבען די יודען בעקומען 2 לאַווניקעס.

נאָכדעם איז נאָך געוועהלט געוואָרען 2 פאָרשטעהער אין די הויפט וואַהל־קאָמיסיע צום סיים און סענאט. די זיצונג איז שפעט ביינאַכט געשלאָסען געוואָרען

די רעאָרגאַניזאַציע פון סוחרים־פעראיין.

זונטאָג איז אין אייגענעם לאָקאַל פאָרגעקומען אין צווייטען טערמין די אלגעמיינע פערזאמלונג פון יודישען סוחרים־פעראיין.

נעעפענט די פערזאמלונג האָט דער וויצע־פרעזעס ה' הערמאַן. אלס פאָרזיצענדער ווערט געוועהלט ה' ח. א. קאָזלאָווסקי און אלס אסעסאָרען די ה״ה ה. מאַשקאָוויטש און י. ב. אָזער.

דאָס ערשטע וואָרט צום בעריכט פון דער טעטיגקייט בעקומט ה' גאָרדוואַסער, וועלכער שטעלט פאַר די לאגע אין וועלכער דער סוחרים־פעראיין געפינט זיך און אפעלירט צו די פערזאמעלטע מיט אַלע קרעפטען דעם פעראיין צו שטיצען.

אין נאָמען פון דער רעוויזיאָנס־קאָמיסיע האָט אָנגעגעבען א בעריכט ה' זייפמאַן.

נאָך די בעריכטען האָט זיך ענטוויקעלט א הייסע דיסקוסיע. דער ערשטער נעמט דאָס וואָרט ה' מאַשקאָוויטש, וועלכער קריטיקירט די ביז איצטיגע טעטיגקייט פון סוחרים־פעראיין און ווייזט אָן א פלאַן ווי אזוי דעם פעראיין צו רעאָרגאַניזירען, אז ער זאָל האָבען דעם צוטרוי פון אַלע קעלצער סוחרים.

דער צווייטער נעמט דאָס וואָרט ה' הערמאַן, וועלכער פערטיידיגט די אַלטע פערוואַלטונג און בעשולדיגט אין דעם טרויריגען צושטאַנד פון סוחרים־פעראיין די יודישע סוחרים, וואָס האָבען נישט ארויסגעוויזען קיין שום אינטערעס פאַר דער אָרגאַניזאַציע.

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך בעטייליגט די ה״ה גאָלדוואַסער, וואַסערמאַן, זילבערשטיין, פאַכטעל, עדעלשטיין, גרינבלאַט, האָלץ, קאָהן, ראָזענבלום, זייפמאַן, פאַכטעל און אנד.

נאָך דער דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען א בעשלוס צו וועהלען א פראָוויזאָרישען קאָמיטעט, וואָס דאַרף צוזאַמען מיט דער אלטער פערוואַלטונג אדורכפיהרען די רעאָרגאַניזאַציע פון סוחרים פעראיין.

אין קאָמיטעט זענען געוועהלט געוואָרען די ה״ה: האָלץ, לעווינזאָהן, וואַסערמאַן, וויינריב, וואַלדבערג, מאַשקאָוויטש, עדעלשטיין, זייפמאַן, פאַכטעל און יוסטמאַן.

דער קאָמיטעט האָט שוין אָבגעהאַלטען עטליכע זיצונגען און אָנגעהויבען זיין ארבייט.

עס וואָלט געווען נעהאַנישען, אז די יודישע סוחרים אין קעלץ זאָלען ארויסווייזען מעהר פערשטענדניש פאַר אזא וויכטיגע אינסטיטוציע און זאָלען מיט אַלע מעגליכקייטען זעהן צו העלפען דעם פעראיין אהעקצושטעלען אויף א פעסטען באָדען.

ווי מיר הערען נעהאויר זאָל זיך דער קאָמיטעט ווענדען מיט א ספּעציעלען אויפרוף צו די יודישע סוחרים.

פון בית־יתומים.

די פערוואַלטונג פון דער יתומים־היים אין קיעלץ, וועלכע האָט שטענדיג צו קעמפפען מיט די דאגות ווי צו בעזייטיגען די נויט און צו פערזאָרגען די קינדער מיט אלעם נויטיגען, אָרדענט איין אין די סילוועסטער־נאַכט א מאַסקען־באַל, פון וועלכען די גאַנצע הכנסה וועט זיין בעשטימט אויף צו פערשאַפען פאַר די יתומים וועש, קליידונג, שיך און אויך בעטלעך צום שלאָפען.

עס איז צו האָפען, דאָס די יודישע געזעלשאַפט ביי וועלכער דער בית־יתומים האָט שוין א דאנק זיין ארבייט אויף דעם געביעט ערוואָרבען זיך פיעל סימפּאַטיע, וועט ארויסווייזען איהר אינטערעס און וועט צאָהלרייך בעזוכען דעם באַל און אויף אזא אופן צוהעלפען די וויכטיגע אינסטיטוציע אין איהר הייליגער ארבייט.

א אָריגינעלע אפערע.

דער אייגענטימער פון קאָלאָניאַל־געשעפט ה' ק. האָט געשיקט זיין אָנגעשטעלטען צאָהלען א וועקסעל אויף 250 זל. אנשטאט אין באנק ספּילעק זאַראָבקאָוויך איז דער אָנגעשטעלטער אוועק און באנק פּאָלסקי. דאָרט האָט איהם געטראָפען א אומבעקאַנטער און פאָרגעשלאָגען, אז ער וועט איהם ערלעדיגען אין באנק פּאָלסקי דאָס וועקסעל, וואָס איז צו צאָהלען אין באנק ספּולעק זאַראָבקאָוויך.

דער אָנגעשטעלטער, נישט פאַרזעהענדיג האָט אָוועקגעגעבען דעם אומבעקאַנטען די 250 זל. דער אומבעקאַנטער איז אריין אין באנק פּאָלסקי און געוואָלט ארויס דורך א צווייטען ארויסגאַנג. דאָ האָט איהם אָבער דער דירעקטאָר פון דער באנק פערהאַלטען און איהם געשטערט. דער אפעריסט האָט זיך אָבער נישט פערלוירען און איז צו, צו דעם אָנגעשטעלטען פון ה' ק. אריינגערופען אין באנק, געהייסען צו געהן צו דער קאַסע אָבנעהמען דאָס וועקסעל און קוויטירען, אז ער האָט עס ערהאַלטען.

דער נאַאיווער בעשווינדעלטער האָט געגלויבט, איז שטעהן געבליבען אין דער רייהע ביי דער קאַסע, דערווייל איז דעם אפעריסט געלונגען צו פערשווינדען.

די פּאָליציי איז דערווייל נישט געלונגען צו ענטדעקען דעם שווינדלער.

„אגודת ישראל" ראדום.

אויפרוף

צו די רעליגיעזע יודען אין ראדאם.

שוין עטליכע יאהר וואס עקזיסטירט נישט אין אונזער שטאדט די אר-טאדאקסישע ארגאניזאציע א. נ. „אגודת ישראל", צוליעב דעם איז פערנאכלעסיגט געווארען די רעליגיעזע ענינים. ווי די ערציהונגס-פראגע, עס האט זיך פערגרעסערט דער חילול-שבת בפרהסיא א. ז. וו.; און דער ארטא-דאקסישער יוד קוקט מיט א שווער הארץ אויף די שלעכטע פאלגען און דעמאראליזאציע, וואס הערשט אין דער יודישער גאס.

מיר מוזען מיט פערדראס פעסטשטעלען, אז דאס וואס עטליכע און-פעראנטווארטליכע יחידים האבען ביז יעצט זיך בעניצט מיט א סטעמפעל פון א בכלומרשט עקזיסטירענדע „אגודת ישראל" אין ראדום, אהן וויסען, אהן איינמאכט פון די ברייטע יודישע רעליגיעזע מאסען, דאס וואס עס איז נישט דא קיין לאקאל; שוין 2 יאהר איז קיין פערזאמלונג נישט פארגעקומען. קיין פראטאקאלען נישט געמאכט, דאס האט נאך מעהר פערשאפט בזיון און ער-נידריגט דעם פרעסטיזש פון נאמען „אגודת ישראל" און האט געשטערט די שאפונג און רעארגאניזאציע פין „אגודת ישראל" אין אונזער שטאדט.

בכדי א סוף צו מאכען צו דעם כאאס און אונארדנונג. איז פארגעקו-מען דינסטאג פ' וישלח א גרויסע פערזאמלונג, אין עס איז בעשלאסען געווא-רען צו בענייען די גרינדונג פון „אגודת ישראל" מיט דעם ציעל: צו ערווא-כען דאס רעליגיעזע בעוואוסטזיין צווישען די ברייטע רעליגיעזע מאסען פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג, אויפצוהויבען דעם כבוד התורה והדת, אבצושטעלען ווי ווייט מעגליך דעם חילול-שבת, לעזען די רעליגיעזע ערצי-הונגס-פראגע א. ז. וו. און עס איז אויסגעקליבען געווארען א צייטווייליגער ראט אויסצופיהרען די דאזיגע פאסטולאטען.

אליא ווענדען מיר זיך צו יעדען רעליגיעזען יוד אין ראדום, ביי וועל-מען עס איז טייער דער כבוד התורה והדת אונז מיטצוהעלפען אין אונזער הייליגער ארבייט, און זיך איינשליסען אין אונזער ארגאניזאציע, וויל עס איז שוין די העכסטע צייט, וואס מיר מוזען ארגאניזירען א „אגודת ישראל" אין ראדום אויפ'ן לעגאלען וועג.

דער ראט בעשטעהט פון די ה"ה:

אברהם קארמאן	חיים טענענבוים	יוסף פעלדפעבער
אברהם יעקב נייריק	חיים ווארשאער	יצחק שווארצבערג
אברהם הירש יודענהערץ	ירחמיאל גוטמאן	יעקב וייל
אביגדור גרינבלאט	יהודה לייב פרידמאן	מרדכי קליינמאן
אביש בירענבוים	יעקב עהרענבערג	מרדכי שטערן
אלעזר זילבערשטיין	יעקב מענדל מרגליות	מרדכי זיסמאן
אברהם יעקב שרייבער	יוסף לאזשניק	שלמה פאכראן
בנימין גאלדבערג	ישראל אברהם בארענשטיין	שלמה אלעזר גארפינקעל
דוד ראפאפורט	יחיאל ישעיהו גרין	שלמה פאנטשאק
הענוך ניימאן	יעקב בארענשטיין	יחיאל ווראנצבערג

דער עגזעקוטיוו בעשטעהט פון די ה"ה: הירש לייב זילבערבערג, חיים ניימאן חיים אהרן וויינאכט, מאטיל זעלצער, שמואל אייזמאן.

בעמערקונג: איינשרייבען אלס מיטגליעדער קען מען זיך אין לאקאל פון אונזער „אגודה" ווארשאווער גאס 14 יעדען טאג פון 10 ביז 12 פריה.

דער צייטווייליגער ראט פון „אגודת ישראל" אין ראדום.

Emulsja Scotta

אז בעקאנט פון א סך יאהרען אויף די גאנצע וועלט, אז עס איז דער בעסטער גור-טער פיינד פאר קינדער.

עמולסיא סקאט שטארקט דעם ביי-ניער סיסטעם, סיטיהרט ארויס אין ארגא-ניזם ערנעהרונגס-פאקטארען, וויטאמין, פאספאר, קאלעך, פעטקייטען און בא-שטעהט פון זעהר לייכט פערדייאונג.

יעדער דאקטאר בעשטעטיגט די אויס-סערגעווענליכע מעלות פון דעם פרעפאראט.

עמולסיע סקאט איז צו בעקומען איבעראל אין אלע אפטייקען און אפטייק סקלאדען.

פאדערט נור די אריגינעלע עמולסיא סקאט.

די דירעקציע פון די גימנאזיעס

„Przyjaciół Wiedzy"

אין ראדאם.

מאכט בעקאנט, אז די עגזאמענס פאר די נייע אריינטרעטענדע שילער אין די קלאסען פון אינטערגימנאזיום וועלען פארקומען דעם 8 סטיציען 1928

אין די קלאסען פיערטע, פינפטע, זעקסטע איז פארהאן א בעגי-רענצטע צאהל-ערטער.

אין די זיבעטע און אכטע קלאסען וועלען קיין נייע שילער נישט צוגענומען ווערען.

ביטעס בייגעלעגט מיט געבורטס-צייגנישען (מעטריקעס) און ביז יעצ-טיגע שול-צייגנישען נעמט-אן די קאנצעלאריע (קילינסקא 13) ביז דעם דריטען סטיציען. נאך דעם טערמין וועלען קיין ביטעס נישט אנגענומען ווערען.

דירעקציע.

בעקאנטמאכונג.

די לאנג-יעהריגע פירמע **נחום גינזבורג** ראדאם, רוויינסקא 27

האט איבערגעטראגען דאס געשעפט אויף **לובלינער 1** פראנט ערשטער שטאק.

דאס געשעפט איז פערזעהן מיט פרישע גאלאנטעריע-ארטיקלען, ווי אויך דאמען-און-מענער קאנפעקציע אין גרויסען אויסוואהל.

אלעס צו זעהר ביליגע פרייזען.

Kino ODEON w Radomiu.

Od 13 grudnia

Rewelacyjny film sezonu, na którym spotykała się cała inteligentna Warszawa. Film demonstrowany przez dwa kina Pan i Corso przez szereg tygodni z niesłabnącem powodzeniem. Przepiękna karta z życia napisana przez znanego pisarza OTTONA KRAUSSE p. t.

CZARNA NATASZA

(Krwawiące serca).

Film ilustrowany będzie przepięknemi śpiewami, w wykonaniu specjalnie zaproszonych artystów Opery Warszawskiej

w. p. Heleny Nawrockiej

i w. p. Roberta Mar-tinelli.

Firma kolonjalno-importowa w Gdańsku

POSZUKUJE

DZIELNEGO I RUTYNOWANEGO

agenta na Radom.

Zgłoszenia z podaniem referencji pod Nr. 720 do Biura ogłoszeń **„DEVERA", Gdańsk, Kohlenmarkt 10.**

Kino CORSO w Radomiu.

Od czwartku 15 grudnia **Wspaniałe arcydzieło kinematograficzne**

POSTRACH SINGAPURU

Dramat w 8-miu dużych aktach.

W rolach głównych *Lon Chaney i Lois Moran*

Nad program! „DYNAMIT" komedja w 2 aktach.

Kino CZARY w Radomiu.

Od 16.XII tylko 3 dni. — Wielka sensacyjna premjera. Film z życia apaszów i mętów paryskich p. t.

Na paryskim bruku

w roli głównej **RAMON NOVARRO.**

Redaktor i Wydawca CH. M. HERC

Odbito we własnej drukarni Radom Szwarlikowska 20.